

Ebeveynlerin İnternet Kullanımı ile Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Ego Sağlamlığı Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

Investigation of the Relationship between Parents' Internet Usage and Preschool Children' Ego Resilience

Demet Yıldız¹, Edanur Arslan², Şule Nur Eravcı³, Fahretdin Hasan Adagideli⁴

Öz

Bu araştırmanın amacı ebeveynlerin internet kullanımları ile 60-72 ay aralığındaki çocukların ego sağlamlığı arasındaki ilişkiyi incelemektir. Araştırmada, nicel araştırma desenlerinden ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu İstanbul ilinde bulunan 146 (81'i oğlan ve 65'i kız) 60-72 aylık çocuk ve onların ebeveynleri oluşturmaktadır. Çocukların ego sağlamlığının belirlenmesinde Eisenberg ve diğerleri (1996) tarafından geliştirilen ve Önder ve Gülay Ogelman (2011) tarafından Türkçe'ye uyarlanan "Çocuk Özellikleri Anne-Baba Gözlem Ölçeği" kullanılmıştır. Ebeveynlerin internet kullanım durumunu tespit etmek için Hahn ve Jerusalem (2001) tarafından geliştirilen, Şahin ve Korkmaz'ın (2011) Türkçe'ye uyarladığı "İnternet Bağımlılığı Ölçeği" kullanılmıştır. Çalışmada, betimleyici analizler için frekans ve yüzde analizleri uygulanmıştır. Çocukların ego sağlamlığı düzeyleriyle ebeveynlerin internet kullanımı arasındaki ilişkiyi belirlemek için Pearson Çarpım Moment Korelasyon analizi yapılmıştır. Çeşitli değişkenlerin çocukların ego sağlamlığını etkileyip etkilemediğini tespit etmek için ise bağımsız grup t-test uygulanmıştır. Betimleyici analizler sonucunda 5 ebeveynin kendilerini orta derecede bağımlı gördükleri, 141'inin ise kendilerini düşük düzeyde bağımlı gördükleri tespit edilmiştir. İnternet bağımlılığı puanı ile ego sağlamlığı puanı arasında anlamlı bir ilişki olmadığı tespit edilmiştir ($p>.05$). Sadece internet bağımlılığı ölçeğinin kontrol kaybı alt boyutu ile çocukların ego sağlamlığı arasında düşük düzeyde anlamlı ilişki tespit edilmiştir ($p<.05$). Anneleri çalışan çocukların ego sağlamlık puanlarıyla anneleri çalışmayan çocukların ego sağlamlık puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir ($p<.05$). Aynı zamanda, annelerin eğitim düzeyi çocukların ego sağlamlığını anlamlı bir şekilde etkilemezken ($p>.05$), babaların eğitim düzeyi lisans ve üzeri olan çocukların ego sağlamlığının anlamlı şekilde daha yüksek olduğu tespit edilmiştir ($p<.05$). Bulgular çocukların ego sağlamlığı kapsamında tartışılmış ve araştırmacılara yönelik öneriler sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler

Okul Öncesi Eğitim
Ego Sağlamlığı
İnternet Bağımlılığı

Abstract

This study aims to examine the relationship between parents' internet usage and ego resilience of children between 60-72 months. This was a correlational study. Participants consisted of 146 (81 boys and 65 girls) 60-72-month-old children and their parents. To determine the ego resilience of children, the "Children's Ego Resiliency Scale" developed by Eisenberg et al. (1996) and adapted to Turkish by Önder and Gülay Ogelman (2011) was used. The "Internet Addiction Scale" developed by Hahn and Jerusalem (2001) and adapted to Turkish by Şahin and Korkmaz (2011) was used to determine the parents' internet usage. In the study, frequency and percentage analysis for descriptive analyzes and Pearson Product Moment Correlation for the relationship between children's ego resilience and parents' internet usage were used. Independent group t-test was used to test whether demographic variables affected children's ego-resilience. Descriptive analysis showed that only 5 parents considered themselves moderately addicted and the rest of them considered themselves low addicted. Moreover, there was no significant relationship between internet addiction and ego resilience ($p>.05$). With the exception that there was a low level of significant correlation between the control loss sub-dimension of the internet addiction scale and the ego resilience of children ($p<.05$). A statistically significant difference was found between the ego resilience scores of children whose mothers worked and the ego resilience scores of children whose mothers did not work ($p<.05$). While the education level of fathers affects children's ego resilience ($p<.05$), the education level of the mothers did not significantly affect the ego resilience of the children ($p>.05$). Findings are discussed within the scope of children's ego resilience with possible implications for researchers.

Keywords

Preschool Education
Ego Resilience
Internet Addiction

Başvuru Tarihi/Received
14.07.2020

Kabul Tarihi /Accepted
17.08.2020

| Araştırma Makalesi / Research Article |

¹ Sorumlu Yazar, İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa, Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi, Temel Eğitim Bölümü, İstanbul, TÜRKİYE; <https://orcid.org/0000-0001-8989-3586>.

² İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa, Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi, Temel Eğitim Bölümü, İstanbul, TÜRKİYE; <https://orcid.org/0000-0002-2406-1209>.

³ İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa, Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi, Temel Eğitim Bölümü, İstanbul, TÜRKİYE; <https://orcid.org/0000-0003-4758-3656>.

⁴ İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa, Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi, Temel Eğitim Bölümü, İstanbul, TÜRKİYE; <https://orcid.org/0000-0001-6042-5797>.

GİRİŞ

Kişinin karakter özelliklerinin ve kişisel gelişiminin temellerinin 0-6 yaş arasında atıldığı, karakterin bir süreç gerektirdiği bu nedenle hemen ortaya çıkan bir durum olmadığı belirtilmektedir (Duran, 2015). Özellikle okul öncesi çağda çocuğun duygusal, sosyal gelişimi için anne babanın önemli bir yere sahip olduğu bilinmektedir (Öngider, 2013). Bu bilgiler paralelinde okul öncesi dönem için sosyal-duygusal gelişim çeşitli kuramlarla açıklanmaktadır. Bu kuramlardan biri olan Erikson'un (1968) sosyal gelişim kuramının ikinci evresi olan özerkliğe karşı utanma ve şüphecilik evresinde çocuklar emeklemek, tek başına yemek yiyebilmek, giyinmek istemektedirler. Bu istekler bağımsız-özerk olma isteğinden kaynaklanmaktadır. Sözü edilen evreyi nitelikli bir şekilde tamamlayabilen çocuklar özerklik duygusu kazanmaktadır. Bu duyguyu kazanan çocuk ise ego sağlamlığı yüksek bir birey olarak gelişmektedir (Acar Şengül ve Yükselen, 2015).

Önder, Balaban Dağal ve Bayındır (2018), ego sağlamlığını, kişinin hayat boyu karşılaşılabileceği olumsuz veya kişiyi mutlu etmeyecek olumlu durumlara karşı geliştirdiği intibak yeteneği olduğunu vurgulamaktadır. Bir bakıma kendi kendini onarma yeteneğidir (Özbey, 2019). Ego sağlamlığı yüksek olan kişiler yeni durumlara uymakta ustalık göstermektedirler. Ego sağlamlığı yüksek olan kişiler düşük olanlara göre psikolojik açıdan sosyal becerileri yüksek, olumlu tepkiler gören ve aynı zamanda uyumlu tepkiler gösteren kişiler olarak tanımlanırken fiziksel açıdan da bu davranışlarını destekleyecek şekilde daha sağlıklı, güçlü ve düzenli yaşam standartlarını edinmiş kişiler olarak betimlenmektedir (Gizir, 2007).

Ego sağlamlığını kişinin doğuştan getirmiş olduğu mizaç ve çevresel şartların kişiden talepleri oluşturmaktadır (Block ve Block, 1980; Akt.: Adagideli ve Şahan Aktan, 2018). Akar (2018) yaptığı literatür taramasının sonucunda ego sağlamlığını etkileyen üç faktörün risk faktörleri, koruyucu faktörler ve risklere rağmen uyum gösterme olduğunu tespit etmiştir. Risk faktörleri olumsuz durumlar oluşturabilecek veya olumsuz durumun sürekliliğine neden olabilecek etkiler olarak değerlendirilmektedir (Kararmak, 2005). Koruyucu faktörler, oluşabilecek risk faktörlerinin etkisini azaltan ya da tamamen ortadan kaldıran ve bu durumlara uyum sürecini destekleyen etkiler olarak tanımlanmaktadır (Masten, 1994; Akt.: Gizir, 2007). Uyum gösterme ise risk faktörlerine rağmen bireyin psikolojik rahatsızlıklarının oluşmaması, psikolojisinin yeterliliğinin göstergesi olan durumların (sosyal yeterlilik, akademik başarı vb.) ortaya çıkması olarak değerlendirilmektedir (VicHealth, 2015; Akt.: Akar 2018). Okul öncesi dönemde çocuk ile etkileşimi en yüksek bireyler olarak ebeveynlerin bu üç faktör ile doğrudan ilişkili olması sebebiyle ebeveynler ego sağlamlığını yüksek derecede etkileyebilmektedir (Erdem, 2017; Oktay, 1999; Önder vd., 2018).

Literatür incelendiğinde, ailenin sosyoekonomik düzeyi (Condly, 2006; Reza ve Bromfield, 2018), erken yaşlardaki bağlanma (Darling Rasmussen vd., 2019; Demirtaş, 2019), anne-babanın ebeveynlik tutumları (Choi ve Kim, 2013; Taylor vd., 2014), aile içi şiddetin olup olmaması (Herrenkohl, Herrenkohl ve Egolf 1994; Martinez-Torteya, Anne Bogat, Von Eye, ve Levendosky, 2009), ebeveynlerin çocuğa karşı yaklaşımları (Bowes, Maughan, Caspi, Moffitt, Arseneault, 2010; Gülay Ogelman, 2015), boşanma (Barnes, 1999; Karela ve Petrogiannis, 2018) ve ebeveynlerin madde bağımlılıklarının olması (Beard vd., 2010; Park ve Schepp, 2015) gibi birçok ebeveyn ile ilgili değişkenin çocukların ego sağlamlığı için koruyucu faktör veya risk faktörü olduğu görülmektedir. Bu değişkenlerden erken yaşlardaki bağlanma, anne-babanın ebeveynlik tutumları, aile içi şiddet, ebeveynlerin çocuğa yaklaşımı gibi bazılarının literatürde genişçe yer bulduğu ve bunların çocukların ego sağlamlığına doğrudan olumlu veya olumsuz katkılarının olduğu bilinmektedir. Örneğin, Taylor ve diğerleri (2014) olumlu ebeveyn tutumlarının çocukların ego sağlamlığını anlamlı ve pozitif bir şekilde yordadığını ortaya koymuştur. Öte yandan, Taylor, Eisenberg, Spinrad ve Widaman (2013) annelerin olumsuz ebeveyn tutumları ile çocukların ego sağlamlıkları arasında anlamlı negatif yönlü bir ilişki tespit etmiştir. Görüldüğü gibi, ebeveynler ile ilgili bazı değişkenler çocukların ego sağlamlığı ile doğrudan ilişkilidir. Bununla birlikte, boşanma ve ebeveynlerin madde bağımlılıklarının olması gibi bazı değişkenlerin ise tek başına bir risk faktörü olmadığı bilinmektedir. Ebeveynlerin kişisel özelliklerinin bu değişkenlere karşı risk faktörü oluşturabileceğine dair bulgular elde eden çalışmalar

bulunmaktadır (Park ve Schepp, 2015). Örneğin, ebeveynlik ile ilgili streslerinin olması ve depresyon belirtileri göstermeleri bu tür özelliklerdir (Luthar, D'Avanzo ve Hites, 2003). Benzer şekilde, bu değişkenlerin oluşturduğu aile ortamının çocukların ego sağlamlığı için risk faktörü olabildiği bilinmektedir (Barnes, 1999; Chen ve George, 2005; Karela ve Petrogiannis, 2018). Aile içi şiddetin olması ve ebeveyn ile olumsuz ilişkilerin geliştirildiği bir ev ortamının olması bu tür aile ortamlarının örneklerindedir (Park ve Schepp, 2015).

Aile ortamını etkileyebilecek ebeveyn bağımlılıklarından bir tanesi internet bağımlılığıdır. Erişti ve Avcı (2018) okul öncesi çocukları ile yaptıkları çalışmada çocukların, ebeveynlerinin internet evde internet kullanmalarından rahatsız olduklarını ortaya koymuşlardır. Buna göre, çocuklar mutsuz, yalnız, sıkılmış ve kızgın hissetmekte; ebeveynleri internetle ilgilenirken çocukların büyük çoğunluğunun akıllı telefonlarda, tabletlerde ve bilgisayarlardaki uygulamalarda vakit geçirmekte olduğu tespit edilmiştir. Günüş ve Kayrı'nın (2010) yapmış olduğu literatür taraması doğrultusunda internet kullanımının artması ile internet bağımlısı bireyler ile karşılaşmış, bağımlılığın maddeden, durumdan vazgeçememe, aklın sürekli maddede veya durumda olması, kişinin kendini kontrol edememesi olduğu saptanmıştır. İnternet bağımlılarını bağımlı olmayanlardan ayıran en büyük özellik teknoloji kullanım sürelerindeki gözle görülür fark olduğu belirtilmektedir. Erişti ve Avcı (2018) ebeveynlerin internet kullanım süreleri artmasının, çocuklara ayrılan zamanın azaltabileceğini, kaliteli iletişime zarar verebileceğine ve çocukların gelişimine olumsuz etki yapabileceğine dikkat çekmiştir. Benzer şekilde, Kuzu (2008) de yaptığı araştırmanın sonucunda ebeveynlerin internet kullanım süreleri arttıkça aile bireyleri ile geçirdikleri zamanın anlamlı bir şekilde azaldığını ve aile bireylerinin bu durumdan şikâyet etme durumlarının anlamlı bir şekilde arttığını tespit etmiştir. Ebeveynler ve çocuk arasındaki kaliteli iletişim sonucunda ortaya çıkacak olan evdeki pozitif atmosfer ve aile bireyleri arasındaki pozitif ilişkilerin ise çocukların ego sağlamlığı için koruyucu bir faktör olduğu bilinmektedir (Bowes vd., 2010; Gülay Ogelman, 2015). Örneğin, Gülay Ogelman (2015) annelerin sergiledikleri sıcak ilgi ve alakanın çocukların ego sağlamlıklarını pozitif şekilde yordadığını tespit etmiş; babaların sıcak ilgi ve alakalarının pozitif bir şekilde; ilgisizliğin ise negatif bir şekilde çocukların ego sağlamlıklarını yordadığı belirtmiştir. Bu bağlamda, ebeveynlerin internet kullanım sürelerinin artmasını, çocuklara ayrılan zamanı azaltabileceği, kaliteli iletişime zarar verebileceği ve dolayısıyla çocukların ego sağlamlığı için bir risk faktörü oluşturabileceği düşünülebilir.

Bununla birlikte, literatür incelendiğinde ebeveynlerin internet bağımlılığı ve bunların çocuklara yansması ile ilgili sınırlı sayıda çalışmanın yapıldığı görülmektedir (Azmi, Robson, Othman, Guan ve Isa, 2019; Erişti ve Avcı, 2018; Yaylacı, 2019). İnternet bağımlılığı ile ilgili çalışmaların genellikle ergenlik çağındaki çocuklara yoğunlaştığı ve ergenlerin kişisel özelliklerinin ve çevresel faktörlerin onların internet bağımlılığı ile bağlantısının incelendiği görülmektedir (Büyüksahin Çevik ve Çelikkaleli, 2010; Cerniglia vd., 2017; Cuşkun, 2019; Fumero, Marrero, Voltes ve Penate, 2018; Okumuş, 2018). Bu doğrultuda, ebeveynlerin internet bağımlılığının çocuklarda nasıl olumsuz sonuçlar doğurduğunun incelenmesinin gerekliliği ortaya çıkmaktadır. Ayrıca, ebeveynlerin madde bağımlılığı ile çocukların ego sağlamlığı arasındaki ilişkiler incelenmiş olmasına rağmen 21. Yüzyıldaki en önemli bağımlılık türlerinden biri olan internet bağımlılığının, ebeveynlerin internet bağımlılığının çocukların ego sağlamlığı ile ilişkisi açısından incelenmemiş olması kayda değer görülmektedir. Bu doğrultuda, 21. Yüzyıldaki kültürün bir parçası olan internet kullanımında aşırıya giden ve bağımlı olan ebeveynlerin çocuklarının ego sağlamlığı ile ilişkisi incelemeye değer bir araştırma konusu olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu bağlamda, bu araştırmanın amacı ebeveynlerin internet kullanımları ile 60-72 ay aralığındaki çocukların ego sağlamlığı arasındaki ilişkiyi incelemektir. Ayrıca, ailenin sosyoekonomik düzeyi ve ebeveynlerin eğitim düzeyinin çocukların ego sağlamlıklarını etkileyebildikleri bilinmektedir (Condly, 2006; Erdem, 2017; Reza ve Bromfield, 2018; Uslu, 2019). Bu bağlamda, ebeveynlerin demografik bilgilerinin çocukların ego sağlamlığına olan etkisi de incelemeye karar verilmiştir. Her ne kadar bu çalışmada, ebeveynler kendi sosyoekonomik düzeylerini büyük oranda orta düzey olarak belirtmiş olsalar da annelerin çalışma durumu, aile bütçesine katkıları göz önünde bulundurularak araştırma sorularına dahil edilmiştir. Bu genel amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

- Ebeveynlerin internet kullanımları ile 60-72 ay aralığındaki çocukların ego sağlamlığı düzeyleri nedir?

- Ebeveynlerin internet kullanımları ile 60-72 ay aralığındaki çocukların ego sağlamlığı arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
- Ebeveynlerin demografik özellikleri (annelerin çalışma durumları ve ebeveynlerin eğitim düzeyi) ve çocukların demografik özellikleri (cinsiyet) çocukların ego sağlamlıklarını anlamlı şekilde etkilemekte midir?

YÖNTEM

Bu bölümde araştırma sorularına paralel olarak çalışmanın yöntemi sunulmuştur.

Araştırmanın Modeli

Nicel araştırmalarda değişkenler ile ilgili veri toplamada, değişkenlerin ilişkileri ve birbirlerine etkilerini incelemeye kullanılan farklı araştırma modellerinin olduğu bilinmektedir. Nicel araştırmalarda iki veya daha fazla değişkenin ilişkilerinin incelendiği çalışmalar ise ilişkisel tarama modeli olarak kabul edilmektedir (Fraenkel ve Wallen, 2012; Şimşek, 2012). Ebeveynlerin internet kullanımları ile 60-72 ay aralığında çocukların ego sağlamlığı arasındaki ilişkiyi inceleyen bu çalışmada temel olarak çocukların ego sağlamlığı ve ebeveynlerin internet kullanımı değişkenleri ve bu iki değişken arasındaki ilişki ele alınmıştır. Bu nedenle temel olarak bu araştırma birden fazla değişken arasındaki ilişkilerin incelenmesi durumunda kullanılan nicel araştırma desenlerinden ilişkisel tarama modelinde tasarlanmıştır.

Örnekleme

İstanbul merkez ilçelerinden kolay ulaşılabilir örnekleme seçim yöntemine göre örneklem belirlenmiştir. Araştırmaya milli eğitim bakanlığına bağlı ilköğretim okullarının anasınıflarına ve bağımsız anaokullarına devam etmekte olan 81'i oğlan 65'i kız olmak üzere toplam 146 60-72 aylık çocuğu ve onların ebeveynleri oluşturmaktadır. Tablo 1'de araştırma örneklemini oluşturan kişilerin demografik özelliklerinin sayısal dağılımı belirtilmiştir.

Tablo 1. Demografik Özellikler

Demografik Özellikler	f	%
Cinsiyet		
Kız	65	44,5
Oğlan	81	55,5
Kuruma devam		
Evet	142	97,3
Hayır	4	2,7
Anne eğitim		
Lise ve altı	91	62,3
Üniversite ve üstü	55	37,7
Baba eğitim		
Lise ve altı	91	62,3
Üniversite ve üstü	55	37,7
Sosyoekonomik düzey		
Düşük	7	4,8
Orta	136	93,2
Yüksek	3	2,1

Tablo 1’de görüldüğü gibi araştırma örneklemini oluşturan çocukların kuruma devam durumları incelendiğinde; %97,3 ü hali hazırda bir kurumda eğitim görürken %2,7’si bir kurumda eğitim görmemektedir. Bu dağılıma göre araştırmaya katılan çocukların çoğunluğunun bir kurumda eğitim gördüğü söylenebilir.

Araştırmaya katılan ebeveynlerin %62,3’ü lise ve altı eğitim düzeyindeyken %37,7’si üniversite ve üstü eğitim düzeyindedir. Bu bilgilerden yola çıkarak araştırmaya katılan ebeveynlerin çoğunluğunun lise ve altında eğitim seviyesinde olduğu görülmektedir.

Araştırma örneklemini %4,8’i düşük sosyoekonomik düzeyde, %93,2’si orta sosyoekonomik düzeyde ve %2,1’i yüksek sosyoekonomik düzeyde aileler oluşturmaktadır. Bu dağılıma göre araştırma örnekleminin çoğunluğunu orta sosyoekonomik düzeye sahip ailelerin oluşturduğu görülmektedir.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada, veri toplamak için kişisel bilgi formu, çocuk özellikleri anne-baba gözlem formu ve internet bağımlılığı ölçeği kullanılmıştır.

Kişisel Bilgi Formu

Araştırmacılar tarafından geliştirilmiştir. Form çocukların yaş, cinsiyet, okula devam etme süresi ile, gelir durumu, ebeveynlerin öğrenim durumu ve ebeveynlerin çalışma durumu bilgilerinin elde edilmesi amacıyla hazırlanan soruları içermektedir.

Çocuk Özellikleri Anne Baba Gözlem Formu

Çocukların ego sağlamlığının belirlenmesinde Eisenberg ve diğerleri (1996) tarafından geliştirilen ve Önder ve Gülay-Ogelman (2011) tarafından 60-80 aylık çocuklar için Türkçe’ye uyarlanan ‘Çocuk Özellikleri Anne-Baba Gözlem Ölçeği’ kullanılmıştır. Ölçek 12 maddeden oluşmaktadır. Bu ölçekten elde edilebilecek en yüksek puan 108’ken en düşük puan 12’dir. Ölçekten alınan puanların artması çocukların ego sağlamlığının yüksek olduğunu göstermektedir. Ölçeğin güvenilirliğini hesaplamak için veriler üzerinde iç tutarlılık analizleri yapılmıştır. Buna göre Eisenberg ve diğerleri (1996) tarafından geliştirilen ölçekte öğretmenlere uygulanan testin iç tutarlılık katsayısı 0,87 bulunurken ebeveynlere uygulanan testin iç tutarlılık katsayısı 0,65 bulunmuştur. Önder ve Gülay-Ogelman (2011) tarafından Türkçe’ye uyarlanan ölçekte ise öğretmenlere uygulanan testin iç tutarlılık katsayısı 0,87, annelere uygulanan testin iç tutarlılık katsayısı 0,80 ve babalara uygulanan testin iç tutarlılık katsayısı 0,82 bulunmuştur. Ölçek, Türkçe’ye uyarlayan yazarlardan izin alındıktan sonra uygulamalar yapılmış ve yalnızca ebeveynlere uygulanan bu çalışmada yapılan iç tutarlılık katsayısı 0,68’dir.

İnternet Bağımlılığı Ölçeği

Ebeveynlerin internet bağımlılık düzeylerini belirlemek için Hahn ve Jerusalem (2001) tarafından oluşturulan, orijinal adı “Skala zur Erfassung der Internetsucht” olan ve Şahin ve Korkmaz (2011) tarafından Türkçeye uyarlanan internet bağımlılığı ölçeği kullanılmıştır. Ölçek 19 madde, 3 faktörden oluşmaktadır. Bu faktörlerden ilki “Kontrol Kaybı”, ikincisi “Daha Fazla Online Kalma İsteği” ve üçüncüsü de “Sosyal İlişkilerde Olumsuzluk”tur. Bu ölçekten elde edilebilecek olan en yüksek puan 95’ken en düşük puan 19’dur. Ölçekten alınan puanların artması bireylerin internet bağımlılık düzeylerinin arttığını göstermektedir. Ölçeğin güvenilirliğini hesaplamak için veriler üzerinde iç tutarlılık analizleri yapılmıştır. Buna göre faktörlerin iç tutarlılık katsayıları sırasıyla 0,90; 0,88 ile 0,92 arasında değerler almıştır. Ölçeğin geneli için iç tutarlılık katsayısı ise 0,85’dir. Ölçek, Türkçe’ye uyarlayan yazarlardan izin alındıktan sonra uygulamalar yapılmış ve bu çalışmada yapılan iç tutarlılık katsayıları sırasıyla 0,74; 0,74; ile 0,77 arasında değerler almıştır. Ölçeğin geneli için iç tutarlılık katsayısı ise 0,82’dir.

Veri Toplama Süreci

Çocukların ego sağlamlık düzeyleri, ebeveynlerin internet kullanım durumları örneklem grubunda yer alan çocukların ebeveynleri tarafından değerlendirilmiştir. Veriler 2018-2019 eğitim öğretim yılı bahar döneminde toplanmıştır. Ölçekler ebeveynlere okul öncesi öğretmenleri aracılığıyla verilmiştir. Öğretmenler tarafından 2 gün

sonra geri toplanmıştır. Ebeveynlere gönderilen ölçeklerin içinde araştırmanın amacını ve araştırmacıların iletişim bilgilerinin içeren bir metin gönderilmiştir. Veri toplama araçlarında ebeveyn ya da çocuğa dair hiçbir kimlik bilgisi istenmemiş olup verilen bilgiler için de gizlilik esas alınmıştır.

Verilerin Analizi

Çalışmada, betimleyici analizler için ortalama standart sapma, minimum ve maksimum değerleri hesaplanmıştır. İlişki analizleri ve fark analizleri yapılırken, kişi sayısının 30'dan büyük olması göz önünde bulundurularak parametrik testler kullanılmıştır. Literatür incelendiğinde, kişi sayısının 30'u geçtiği durumlarda parametrik testlerin kullanılabileceği görülmektedir (Elliott ve Woodward, 2007; Pallant, 2016). Bu bağlamda, çocukların ego sağlamlığı düzeyleriyle ebeveynlerin internet kullanımı arasındaki ilişkiyi belirlemek için Pearson Çarpım Moment Korelasyon analizi yapılmıştır. Çeşitli değişkenlerin çocukların ego-sağlamlığını etkileyip etkilemediğini tespit etmek için ise bağımsız grup t-test uygulanmıştır. Babanın çalışıp çalışmaması ve kuruma devam etme değişkeni ile ilgili analizler tüm babalar çalıştığı ve veriler kuruma devam eden çocuklardan toplandığı için herhangi bir sonucu etkilemeyeceğinden yapılmamıştır.

BULGULAR

Bu bölümde araştırma sorularına paralel olarak çalışmanın bulguları sunulmuştur.

Tablo 2. Frekans Analizleri Sonuçları

Değişkenler	$\bar{X}$	Ss	Min.	Maks.
Ego Sağlamlığı	80,66	12,37	47	105
İnternet Bağımlılığı	24,80	7,66	19	61
Kontrol Kaybı Alt Boyutu	9,99	3,99	7	28
Aşırı Online Kalma Alt Boyutu	4,50	2,02	3	14
Sosyal İlişkilerde Olumsuzluk Alt Boyutu	10,28	2,66	9	26

Tablo 2'de görüldüğü gibi, internet bağımlılığı ölçeğinde alınan en yüksek puan 61, en düşük puan 19'dur. Elde edilen verilerin ortalaması 24,8'ken standart sapması 7,66 bulunmuştur. İnternet bağımlılığının birinci alt boyutu olan kontrol kaybı alt boyutunda elde edilen en yüksek puan 28'ken en düşük puan 7'dir. Kontrol kaybı alt boyutunda ortalama 9,99'ken standart sapması 3,99 bulunmuştur. İnternet bağımlılığının ikinci alt boyutu olan aşırı online kalma alt boyutunda en yüksek puan 14'ken en düşük puan 3 bulunmuştur. Elde edilen verilerin ortalaması 4,50'yken standart sapması 2,02 bulunmuştur. İnternet bağımlılığının üçüncü alt boyutu olan sosyal ilişkilerde olumsuzluk alt boyutunda elde edilen en yüksek puan 26 iken en düşük puan 9'dur. Elde edilen verilerin ortalaması 10,28'ken standart sapması 2,66 bulunmuştur. Bu bulgular doğrultusunda ebeveynlerin 141'inin kendini düşük derecede internet bağımlısı, 5 ebeveynin ise kendini orta derece internet bağımlısı gördüğü tespit edilmiştir. Bu çalışmada çocukların ego sağlamlık ölçeğinden aldıkları en yüksek puan 105'ken en düşük puan 47 bulunmuştur. Elde edilen ortalama puan 80,66'yken standart sapma 7,66 bulunmuştur. Bu doğrultuda, çocukların ego sağlamlık düzeylerinin yüksek düzeyde olduğu söylenebilir.

Tablo 3. İnternet Bağımlılığı ve Ego Sağlamlığı Arasındaki Korelasyon Katsayıları

	1	2	3	4	5
İnternet Bağımlılığı (1)	1	,83*	,87*	,94*	-,15
Sosyal İlişki (2)		1	,61*	,63*	-,11
Aşırı Online Kalma (3)			1	,77*	-,07
Kontrol Kaybı (4)				1	-,18*
Ego sağlamlığı (5)					1

*p<,05

Tablo 3'te görüldüğü gibi, ebeveynlerin internet bağımlılığı ve alt boyutları ile çocukların ego sağlamlığı puanları arasındaki ilişkiyi belirlemek üzere uygulanan Pearson Çarpım Moment Korelasyon katsayısı hesaplanmıştır. Analiz sonucunda ebeveynlerin internet bağımlılığı ile çocukların ego sağlamlığı puanları arasında anlamlı bir ilişki olmadığı tespit edilmiştir (p>,05). Yalnızca çocukların ego sağlamlığı ile internet bağımlılığı ölçeğinin kontrol kaybı alt boyutu arasında düşük düzeyde, negatif yönlü anlamlı ilişki olduğu tespit edilmiştir (p<,05).

Tablo 4. Annelerin Çalışma Durumuna Göre Çocuğun Ego Sağlamlığının İncelenmesine Dair Bağımsız Grup t Testi Sonuçları

Gruplar	N	$\bar{X}$	Ss	t Testi	
				t	Sd
Çalışmayan anne	80	78,14	12,46	-2,77*	143
Çalışan anne	65	83,74	11,71		

*p<,05

Tablo 4'te görüldüğü gibi, çocukların ego sağlamlığı puanlarının annenin çalışma durumu değişkenine göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla bağımsız grup t testi uygulanmıştır. Annesi çalışan çocukların ego sağlamlığı puanları ile annesi çalışmayan çocukların ego sağlamlığı puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir (t=-2,77; p<,05). Sonuçlar, annesi çalışan çocukların ego sağlamlığının annesi çalışmayan çocuklara göre daha yüksek olduğunu göstermektedir.

Tablo 5. Baba Eğitim Düzeyi Durumuna Göre Çocuğun Ego Sağlamlığının İncelenmesine Dair Bağımsız Grup t Testi Sonuçları

Gruplar	N	$\bar{X}$	Ss	t Testi	
				t	Sd
Baba Eğitim Üniversite ve üzeri	43	84,19	11,95	-2,26*	144
Baba Eğitim Lise ve altı	103	79,18	12,29		

*p<,05

Tablo 5'te görüldüğü gibi, çocukların ego sağlamlığı puanlarının baba eğitim düzeyi değişkenine göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla bağımsız grup t testi uygulanmıştır. Babası üniversite ve üzeri mezun olan çocukların ego sağlamlığı puanları ile babası lise ve altı mezun olan çocukların ego sağlamlığı puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir (t=-2,26; p<,05). Sonuçlar, babası üniversite ve üzeri mezun olan çocukların ego sağlamlığının babası lise ve altı mezun olan çocuklara göre daha yüksek olduğunu göstermektedir.

Tablo 6. Anne Eğitim Düzeyi Durumuna Göre Çocuğun Ego Sağlamlığının İncelenmesine Dair Bağımsız Grup t Testi Sonuçları

Gruplar	N	$\bar{X}$	Ss	t Testi	
				t	Sd
Anne Eğitim Üniversite ve üzeri	44	83,68	12,65	-1,92*	78,26
Anne eğitim Lise ve altı	102	79,35	12,07		

*p>,05

Tablo 6’da görüldüğü gibi, çocukların ego sağlamlığı puanlarının anne eğitim düzeyi değişkenine göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla bağımsız grup t testi uygulanmıştır. Annesi üniversite ve üzeri mezun olan çocukların ego sağlamlığı puanları ile annesi lise ve altı mezun olan çocukların ego sağlamlığı puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir ($t=-1,92$; $p>,05$). Bu verilerin yanı sıra cinsiyetin çocukların ego sağlamlık puanları arasında fark yaratmadığı tespit edilmiştir ($p>,05$).

SONUÇ ve TARTIŞMA

Ebeveynlerin alkol ve uyuşturucu gibi bağımlılıklarının çocukların ego sağlamlığı ile ilişkisi literatürde genişçe ele alınan konular olduğu bilinmektedir (Beard vd., 2010; Eisenberg vd., 2010; Park ve Schepp, 2015). 21. Yüzyıldaki en önemli bağımlılık türlerinden biri olan internet bağımlılığının ise çocukların ego sağlamlığı ile ilişkisinin incelenmesinin göz ardı edildiği görülmektedir. Bu doğrultuda, okul öncesi dönem çocuklarının ego sağlamlığı ile ebeveynlerinin internet kullanımları arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla yapılan bu çalışmanın bulgularının literatüre önemli bir katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Çalışmada veri analiz yapılırken ilk olarak ebeveynlerin internet bağımlılık ve çocukların ego sağlamlık düzeylerine bakılmıştır. Bunun sonucunda ebeveynlerin yalnızca 5’inin kendini orta derecede geri kalan 141’inin kendini düşük derecede internet bağımlısı gördüğü tespit edilmiştir. Literatür incelendiğinde ise yapılan araştırmanın verilerinin araştırmaya özgü olmadığı, elde edilen verileri destekler nitelikte başka araştırma bulgularının da olduğu görülmektedir (Çelik, 2018; Usta, 2015). Bunun yanında, kişilerin kendilerini değerlendirdikleri ölçeklerde bilerek veya bilmeyerek yaptıklarını değil de yaptıklarını düşündüklerini rapor edebilecekleri bilinmektedir (Veenman, 2005). Bu doğrultuda, çalışmanın bulgularında da ebeveynlerin yaptıklarını düşündükleri rapor etmiş olabilecekleri göz önünde bulundurularak değerlendirmelidir.

Yapılan analizler sonucunda, tahmin edilen aksine ebeveynlerin internet bağımlılığıyla çocukların ego sağlamlığı arasında bir ilişki olmadığı saptanmıştır. Yalnızca ego sağlamlığı ile internet bağımlılığı ölçeğinin kontrol kaybı alt boyutu arasında düşük düzeyde anlamlı ilişki olduğu tespit edilmiştir ($p<,05$). Yapılan literatür taraması sonucunda ebeveynlerin internet bağımlılığı ile çocukların ego sağlamlığını inceleyen bir çalışmanın olmadığı görülmüştür. Bu sebeple, çalışmanın bulgularının literatüre katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Bununla birlikte, çalışmanın bulgularının, ebeveynlerin madde bağımlılığı ile çocukların ego sağlamlığı arasındaki ilişkiyi inceleyen çalışmalarla paralellik gösterdiği düşünülmektedir. Örneğin, Luthar ve diğerleri (2003) anneleri madde bağımlısı olan çocukların ego sağlamlığının asıl yordayıcılarının ebeveynlerin kişisel özellikleri olduğunu dile getirmiştir. Bu çalışmada ebeveynlerin demografik özellikleri olarak onların eğitim durumu ve annelerin çalışıp çalışma durumları ele alınmıştır.

Babaların eğitim düzeyi çocuğun ego sağlamlığını olumlu yönde etkilerken annelerin eğitim düzeyi çocuğun ego sağlamlığını etkilememektedir. Literatür incelendiğinde de ebeveynlerin eğitim düzeyi düşüklüğünün çocuklar için dolaylı bir risk faktörü olarak ele alındığı görülmektedir. Çünkü ebeveynlerin eğitim seviyesindeki düşüklük, ailenin gelirini, evdeki materyallerin çeşidini ve sayısını düşürebilmektedir (Condly, 2006). Ebeveyn

eğitimsizliği risk faktörleri arasında sayılırken anne babanın eğitilmiş olmasının çocuklarını daha iyi tanımalarına olanak sağladığı, çocukları ile olan iletişimlerini daha sağlıklı ve etkili hale getirerek olumlu yönde etkilediği görülmüştür (Erdem, 2017; Şahan Aktan ve Önder, 2018). Ayrıca, yapılan araştırmalar anne baba eğitiminin, ebeveynlerin nitelikli eğitim kaynak ve fırsatlarına ulaşılabilirliğini artıracaklarını, çevresel şartları olumlu yönde destekleyecek olan bu ulaşılabilirliğin de çocukların ego sağlığını olumlu yönde etkileyeceğini ortaya koymuştur (Duran, 2015; Ngure ve Amollo, 2017). Bu bağlamda, Türkiye’de son yıllarda yapılan çalışmalarda babaların eğitim düzeyinin çocukların ego sağlıkları üzerinde etkisinin tespiti (Uslu, 2019) ve koruyucu rolünün ortaya çıkarılması (Erdem, 2017) bu çalışmanın bulgularını destekler niteliktedir. Bu çalışmanın bulguları ve literatürdeki bulgular göz önüne alındığında, eğitim düzeyi düşük babaların aile eğitimleri ile çocuk yetiştirme ve eğitimi konusunda yetişkin eğitimleri ile desteklenmesi gerektiği söylenebilir. Ayrıca, ileride yapılacak çalışmalarda özellikle babaların eğitim düzeylerinin çocukların ego sağlıkları ile doğrudan ve dolaylı ilişkisi incelenmelidir. Bununla birlikte, babaların eğitim düzeylerinin çocukların ego sağlıkları üzerindeki etkisinin nedenleri üzerinde durulmalıdır.

Anneleri çalışan çocukların anneleri çalışmayan çocuklara göre ego sağlığının yüksek olması, ego sağlığının sosyal çevredeki değişkenlerden etkilendiğini destekler niteliktedir. Ayrıca, düşük aile gelirinin çocukların ego sağlığı üzerinde risk faktörü olduğu bilinmektedir (Alessandri, Zuffianò, Eisenberg, ve Pastorelli, 2017; Cutuli ve Wilard, 2019; Reza ve Bromfield, 2018). Bu bağlamda, annelerin çalışıyor olmalarının aile gelirine katkı sağladığı için çocukların ego sağlıkları üzerinde olumlu bir etkisinin olduğu düşünülebilir. Bununla birlikte, ileride yapılacak çalışmalarda annelerin çalışma durumlarının çocukların ego sağlıkları üzerindeki etkisinin nedenlerinin araştırmaya değer olduğu düşünülmektedir.

Araştırma sonuçlarına göre cinsiyetin ego sağlığına herhangi bir etkisi olmadığı tespit edilmiştir. Ego sağlığını inceleyen benzer çalışmalara bakıldığında da okul öncesi döneminde cinsiyet değişkeninin ego sağlığına etkisi olmadığı görülmektedir (Erdem, 2017). Bununla birlikte, yaş aralığı geniş tutularak yapılan çalışmalarda ise cinsiyetin ego sağlığına olan etkisinin kişinin yaşına bağlı olarak değişkenlik gösterdiği, erkek çocuklarının ilk 10 yılda, kızların ise ergenlikten sonra ego sağlığı açısından daha hassas oldukları ve risk faktörlerinden daha çok etkilendikleri saptanmıştır (Adagideli ve Şahan Aktan, 2018; Gizir, 2007).

ÖNERİLER

Her ne kadar çalışmanın bulguları literatüre önemli bir yapıyor olsa da araştırmanın bazı sınırlılıkları olduğu söylenebilir. Çalışmanın bulgularından yola çıkarak çocukların ego sağlığını ölçmek amacıyla ebeveynlere uygulanan ölçek için yapılan iç tutarlık katsayısının orta düzeyde olduğu saptanmıştır. Benzer bir durum, ölçeği ilk geliştiren araştırmacıların yaptığı çalışmada da görülmektedir (Eisenberg vd., 1996). Bu bağlamda, ölçeğin yalnızca ebeveynlere uygulanması araştırmada bir sınırlılık oluşturduğu düşünülebilir. Bu doğrultuda, ileride yapılacak çalışmalarda hem çocukların ego sağlık düzeylerini daha doğru saptayabilmek hem de ev ve okuldaki ego sağlığı durumunu kıyaslayabilmek adına çocukların ego sağlığını belirleyen ölçek ebeveynler ile birlikte öğretmenlere de doldurtulmasının uygun olacağı düşünülmektedir.

Bu araştırmada elde edilen veriler doğrultusunda internet bağımlılığı ölçeği sonucunda 141 ebeveynin kendini düşük derecede internet bağımlısı görürken yalnızca 5 ebeveynin kendini orta derecede internet bağımlısı gördüğü tespit edilmiştir. Bu durum ebeveynlerin internet bağımlılığı ölçeğini kendileri için doldururken kendi durumlarını değil de kendilerinin olduklarını düşündükleri durumu işaretlemiş olabileceklerini düşündürmektedir. Bu durum, kişilerin kendilerini değerlendirdikleri ölçme araçlarının en önemli sınırlılıklarından biri olduğu bilinmektedir (Veenman, 2005). Her ne kadar bu çalışmada İnternet Bağımlılığı Ölçeği’nin iç tutarlılık düzeyi yüksek seviyede çıkmış olsa ve ebeveynler çalışmaya gönüllü bir şekilde katıldıkları için maddelere doğru olarak ve içten bir şekilde cevapladıkları varsayılrsa da ilerideki çalışmalarda farklı ölçme araçları kullanmanın yararlı olabileceği düşünülmektedir. Bu doğrultuda kullanılan internet bağımlılığı ölçme aracı olarak, gözlem yöntemi ya da internetin

---

kullanım süresini belirten bir cihaz (telefon vb.) ile ebeveynlerin internette geçirdikleri süre belirlenip, elde edilen verilerden yola çıkılarak daha sağlıklı bir sonuca ulaşılabilir.

Bağımlılık türlerinden internet bağımlılığını ele alan bu çalışmada ebeveynlerin demografik özellikleri olarak onların eğitim durumu ve annelerin çalışıp çalışma durumları ele alınmıştır. İleride yapılacak çalışmalarda, ebeveynlerin internet bağımlılığı ile birlikte onların psikolojik sorun düzeyleri gibi kişisel özelliklerinin de göz önünde bulundurulması düşünülebilir.

Son olarak, bu araştırmanın çalışma grubunu genel olarak orta sosyoekonomik düzeydeki ebeveynler oluşturmaktadır. Bu durum da araştırmanın sınırlılıklarından birini oluşturmaktadır. İleride yapılacak çalışmalarda farklı sosyoekonomik düzeyden aileler eklenip, yeterli örneklem grubu sağlandığı takdirde ebeveynlerin sosyoekonomik düzeylerinin çocukların ego sağlığına olan etkileri daha net saptanabilir.

KAYNAKÇA

- Acar Şengül, E. & Yükselen, A. İ. (2015). Bebeklikte sosyal ve duygusal gelişim. F. Turan ve A. İ. Yükselen (Ed.), *Çocuk gelişimi bebeklik döneminde gelişim* (ss. 178-195). Ankara: Hedef CS Basın Yayın.
- Adagideli, F. H. & Şahan Aktan, B. (2018). Components of effortful control and their relations to children's ego-resiliency. *International Primary Educational Research Journal*, 2(1), 1-8.
- Akar, A. (2018). *Psikolojik sağlamlık programının ergenlik psikolojik sağlamlık düzeyine etkisi* (Yayınlanmış doktora tezi). Maltepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Alessandri, G., Zuffianò, A., Eisenberg, N., & Pastorelli, C. (2017). The role of ego-resiliency as mediator of the longitudinal relationship between family socio-economic status and school grades. *Journal of Youth and Adolescence*, 46(10), 2157-2168.
- Azmi, S. U. F., Robson, N., Othman, S., Guan, N. C., & Isa, M. R. (2019). Prevalence and risk factors of internet addiction (IA) among national primary school children in Malaysia. *International Journal of Mental Health and Addiction*, 1-12.
- Barnes, G. G. (1999). Divorce transitions: Identifying risk and promoting resilience for children and their parental relationships. *Journal of Marital and Family Therapy*, 25(4), 425-441.
- Beard, J., Biemba, G., Brooks, M. I., Costello, J., Ommerborn, M., Bresnahan, M., ... & Simon, J. L. (2010). Children of female sex workers and drug users: A review of vulnerability, resilience and family-centred models of care. *Journal of the International AIDS Society*, 13, S6-S6.
- Büyükşahin Çevik, G. & Çelikkaleli, Ö. (2010). Ergenlerin arkadaş bağlılığı ve internet bağımlılığının cinsiyet, ebeveyn tutumu ve anne-baba eğitim düzeylerine göre incelenmesi. *Ç.U. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 19(3), 225-240.
- Bowes, L., Maughan, B., Caspi, A., Moffitt, T. E., & Arseneault, L. (2010). Families promote emotional and behavioural resilience to bullying: Evidence of an environmental effect. *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, 51(7), 809-817.
- Cerniglia, L., Zoratto, F., Cimino, S., Laviola, G., Ammaniti, M., & Adriani, W. (2017). Internet addiction in adolescence: Neurobiological, psychosocial and clinical issues. *Neuroscience & Biobehavioral Reviews*, 76, 174-184.
- Chen, J. D., & George, R. A. (2005). Cultivating resilience in children from divorced families. *The Family Journal*, 13(4), 452-455.
- Choi, Y. H., & Kim, N. Y. (2013). Influence of parents' rearing attitudes perceived by bullied children on bullying: Ego-resilience mediation. *Journal of Korean Academy of Community Health Nursing*, 24(2), 214-224.
- Condly, S. J. (2006). Resilience in children: A review of literature with implications for education. *Urban Education*, 41(3), 211-236.
- Cuşkun, K. (2019). *Dikkat eksikliği hiperaktivite bozukluğu olan ergenlerde internet bağımlılığı ve siber mağduriyet yaygınlığının araştırılması* (Yayınlanmış yüksek lisans tezi). Kocaeli Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Kocaeli.
- Cutuli, J. J., & Wilard, J. (2019). Building early links for learning: Connections to promote resilience for young children in family homeless shelters. *Zero to Three*, 39(4), 43-50.
- Çelik, E. (2018). *Öğretmenlerin internet, sosyal medya bağımlılıkları ile evlilikte uyum ve aile işlevleri arasındaki ilişki* (Yayınlanmış yüksek lisans tezi). İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Darling Rasmussen, P., Storebø, O. J., Løkkeholt, T., Voss, L. G., Shmueli-Goetz, Y., Bojesen, A. B., ... & Bilenberg, N. (2019). Attachment as a core feature of resilience: A systematic review and meta-analysis. *Psychological Reports*, 122(4), 1259-1296.
- Demirtaş, A. S. (2019). Secure attachment and mental well-being: Gratitude, hope and ego-resiliency as mediators. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 9(54), 937-964.
- Duran, A. (2015). *Okul öncesi çocukların karakter ve karakter özelliklerine ilişkin veli ve öğretmen görüşlerinin incelenmesi* (Yayınlanmış yüksek lisans tezi). Dumlupınar Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Kütahya.

- Eisenberg, N., Fabes, R. A., Guthrie, I. K., Murphy, B. C., Maszk, P., Holmgren, R., & Suh, K. (1996), The relations of regulation and emotionality to problem behavior in elementary school children. *Development and Psychopathology*, 8, 141–162.
- Eisenberg, N., Haugen, R., Spinrad, T. L., Hofer, C., Chassin, L., Zhou, Q., ... & Liew, J. (2010). Relations of temperament to maladjustment and ego resiliency in at-risk children. *Social Development*, 19(3), 577-600.
- Elliott, A. C., & Woodward, W. A. (2007). *Statistical analysis quick reference guidebook: With SPSS examples*. Thousand Oaks: Sage Publications.
- Erdem, E. (2017). *Okul öncesi eğitime devam eden 4-5 yaşındaki çocukların yılmazlık özellikleri ve yılmazlığı destekleyici faktörlerin incelenmesi* (Yayınlanmış yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Erikson, E. H. (1968). *Identity: Youth and crisis*. New York: W.W. Norton.
- Erişti, B., & Avcı, F. (2018). Preschool children's views regarding their parents' frequency of internet use at home and its relevant effects. *Addicta: The Turkish Journal on Addictions*, 5(2), 163-184.
- Fraenkel, J. R., & Wallen, N. E. (2012). *How to design and evaluate research in education* (8th ed.). New York: McGraw-Hill.
- Fumero, A., Marrero, R. J., Voltes, D., & Penate, W. (2018). Personal and social factors involved in internet addiction among adolescents: A meta-analysis. *Computers in Human Behavior*, 86, 387-400.
- Gizir, C. A. (2007). Psikolojik sağlamlık, risk faktörleri ve koruyucu faktörler üzerine bir derleme çalışması. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 28(3), 113-128.
- Gülay Ogelman, H. (2015). Predictor effect of parental acceptance-rejection levels on the resilience of preschool children. *Journal Prosodia-Social and Behavioral Sciences*, 174, 622-628.
- Günüş, S. & Kayri, M. (2010). Türkiye'de internet bağımlılık profili ve internet bağımlılık ölçeğinin geliştirilmesi: Geçerlik-güvenirlik çalışması. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 39, 220-232.
- Hahn A., & Jerusalem M. (2001) Internetsucht — reliabilität und validität in der online-forschung. In A. Theobald, M. Dreyer, & T. Starsetzki (Eds.), *Online-Marktforschung*. Wiesbaden: Gabler.
- Herrenkohl, E. C., Herrenkohl, R. C., & Egolf, B. (1994). Resilient early school-age children from maltreating homes: Outcomes in late adolescence. *American Journal of Orthopsychiatry*, 64(2), 301-309.
- Kararmak, Ö. (2005). Psikolojik sağlamlık, risk faktörleri ve koruyucu faktörler. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 26(3), 129-142.
- Karela, C., & Petrogiannis, K. (2018). Risk and resilience factors of divorce and young children's emotional well-being in Greece: A correlational study. *Journal of Educational and Developmental Psychology*, 8(2), 68-81.
- Kuzu, A. (2008). *İnternet kullanımı ve aile araştırması*. Ankara: T.C. Başbakanlık Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü Yayınları.
- Luthar, S. S., D'Avanzo, K., & Hites, S. (2003). Maternal drug abuse versus other psychological disturbances: Risks and resilience among children. In S. Luthar (Ed.), *Resilience and vulnerability: Adaptation in the context of childhood adversities* (pp. 104–129). New York: Cambridge University Press.
- Martinez-Torteya, C., Anne Bogat, G., Von Eye, A., & Levendosky, A. A. (2009). Resilience among children exposed to domestic violence: The role of risk and protective factors. *Child Development*, 80(2), 562-577.
- Ngure, W. W., & Amollo, P. O. (2017). Influence of parents education level on academic achievement of unity preschool children in Embakasi, Nairobi County. *International Journal of Social Science and Humanities Research*, 5(2), 32–36.
- Oktay, A. (1999). *Yaşamın sihirli yılları okul öncesi dönem*. İstanbul: Epsilon Yayıncılık.
- Okumuş, V. (2018). *Çocukların sosyal medya kullanımları ile ebeveyn tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yayınlanmış yüksek lisans tezi). İstanbul Ticaret Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Önder, A., Balaban Dağal, A. & Bayındır, D. (2018). Okul öncesi dönem çocukların mizaç özellikleri ve annelerinin ebeveynlik stillerinin çocukların ego sağlamlık düzeyleri üzerindeki yordayıcı etkisi. *Eğitim ve Bilim Dergisi*, 193(43), 79-90.
- Önder, A., & Gülay Ogelman, H. (2011). The reliability-validity study for the ego resiliency scale (teacher-mother-father forms) for children aged between 5 and 6. *Uluslararası Hakemli Akademik Sosyal Bilimler Dergisi*, 2(1), 5-21.

- Öngider, N. (2013). Anne-baba ile okul öncesi çocuk arasındaki ilişki. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 5(4), 420-440.
- Özbey, S. (2019). Okul öncesi çocuklar için sosyal duygusal iyi oluş ve psikolojik sağlamlık ölçeğinin (PERİK) geçerlik güvenilirlik çalışması. *OPUS-Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 10(17), 756-786.
- Pallant, J. (2016). *SPSS survival manual: A step by step guide to data analysis using SPSS* (6th ed.) Maidenhead, UK: McGraw-Hill Education.
- Park, S., & Schepp, K. G. (2015). A systematic review of research on children of alcoholics: Their inherent resilience and vulnerability. *Journal of Child and Family Studies*, 24(5), 1222-1231.
- Reza, M. H., & Bromfield, N. F. (2018). Poverty, vulnerability and everyday resilience: How Bangladeshi street children manage economic challenges through financial transactions on the streets. *The British Journal of Social Work*, 49(5), 1105-1123.
- Şahan Aktan, B. & Önder, A. (2018). Okul öncesi dönemde psikolojik dayanıklılık. *Eğitim Kuram ve Uygulama Araştırmaları Dergisi*, 2(4), 20-30.
- Şahin, C. & Korkmaz, Ö. (2011). İnternet bağımlılığı ölçeğinin Türkçe'ye uyarlanması. *Selçuk Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dergisi*, 32, 101-115.
- Şimşek, A. (2012). Evren ve örneklem. A. Şimşek (Ed.), *Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri* (ss. 91-93). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açık Öğretim Yayınları.
- Taylor, Z. E., Eisenberg, N., Spinrad, T. L., & Widaman, K. F. (2013). Longitudinal relations of intrusive parenting and effortful control to ego-resiliency during early childhood. *Child Development*, 84(4), 1145-1151.
- Taylor, Z. E., Sulik, M. J., Eisenberg, N., Spinrad, T. L., Silva, K. M., Lemery-Chalfant, K., ... & Verrelli, B. C. (2014). Development of ego-resiliency: Relations to observed parenting and polymorphisms in the serotonin transporter gene during early childhood. *Social Development*, 23(3), 433-450.
- Uslu, Ş. S. (2019). *Okul öncesi dönem çocukların yılmazlıkları ile sosyal değerleri kazanımları ve ailelerin yılmazlıkları arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yayınlanmış yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Usta, E. (2015). Sanal ortamlarda bireylerin güvenilirliğinin internet bağımlılık durumlarına göre incelenmesi. *Eğitim Teknolojisi Kuram ve Uygulama*, 5(2), 107-125.
- Veenman, M. V. J. (2005). The assessment of metacognitive skills: What can be learned from multi-method designs. In C. Artelt, & B. Moschner (Eds.), *Lernstrategien und metakognition: Implikationen für forschung und praxis*, (pp. 1-30). Berlin: Waxmann.
- Yaylacı, B. (2019). *Okul öncesi çocuklarda ebeveyn çocuk ilişkisinin internet kullanımı üzerine etkisi* (Yayınlanmış yüksek lisans tezi). Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Zonguldak.

Extended Abstract

Introduction

Early childhood is attracting more and more attention in national educational policy agendas. It is an important period in which children's cognitive language, physical, social and emotional abilities change tremendously. Classified under socioemotional abilities, ego resilience is such an ability that is linked to children's school readiness, academic achievement, and school functioning. Several family characteristics including parenting styles, family atmosphere, parental violence, and parental substance addiction could be risk or protective (or promotive) factors for children's ego resilience. For example, a negative parenting style could be a risk factor while a positive parenting style could be a promotive factor. Although children's ego resilience and its correlation with family characteristics including parental substance addiction have been well researched and documented in the literature; to our knowledge, the association between parental internet addiction and children's ego resilience remains understudied. Therefore, the present study aimed to examine the relationship between parental internet addiction and ego resilience of children between 60-72 months.

Method

This was a correlational study. Participants consisted of 146 (81 boys and 65 girls) 60-72-month-old children and their parents. To determine the ego resilience of children, the "Children's Ego Resiliency Scale" developed by Eisenberg et al. (1996) and adapted to Turkish by Önder and Gülay Ogelman (2011) was used. The "Internet Addiction Scale" developed by Hahn and Jerusalem (2001) and adapted to Turkish by Şahin and Korkmaz (2011) was used to determine the parents' internet usage. In the study, frequency and percentage analysis for descriptive analyzes and Pearson Product Moment Correlation for the relationship between children's ego resilience and parents' internet usage were used. The independent group t-test was used to test whether demographic variables affected children's ego resilience.

Findings

Descriptive analysis showed that only five parents considered themselves moderately addicted and the rest of them considered themselves low addicted. Moreover, there was no significant relationship between internet addiction and ego resilience ($p > .05$). With the exception that there was a low level of significant correlation between the control loss sub-dimension of the internet addiction scale and the ego resilience of children ($p < .05$). A statistically significant difference was found between the ego resilience scores of children whose mothers worked and the ego resilience scores of children whose mothers did not work ($p < .05$). While the education level of fathers had a significant effect on children's ego resilience ($p < .05$), the education level of the mothers did not significantly affect the ego resilience of the children ($p > .05$). Similarly, children's gender did not affect their ego resilience.

Result and Discussion

The relationship between children's ego resilience and parental substance addictions such as alcohol and drugs is widely studied in the literature. However, investigation of the relationship between internet addiction, one of the most important addiction types in the 21st century, and children's ego resilience is overlooked. In this regard, the findings of the present study can be considered as contributing to a preliminary knowledge base for the existing literature. According to findings, no significant relation was found between parental internet addiction and children's ego resilience, except the control loss sub-dimension of internet addiction. This result is parallel with existing parental substance addiction literature. Moreover, educational levels of children's fathers had a significant effect on their ego resilience while the education levels of their mothers did not. Considering the findings of this study, fathers with low levels of education should be supported with family education on child-rearing and education. Besides, further research is needed for examining the direct and indirect relationship between fathers' education levels and children's ego resilience. Similarly, the potential reasons for the effect of fathers' education levels on children's ego resilience should be examined. According to findings, ego resilience of children whose mothers work was higher than ego resilience of children of the non-working mother. One possible explanation of

---

this finding is that working mothers have a positive effect on children's ego resilience as they contribute to the family income. Yet, the effect of mothers' working status on children's ego resilience requires further exploration for better understanding. Lastly, according to findings, children's gender did not seem to make a significant difference in children's ego resilience. This finding is parallel with existing literature since studies have generally reported no significant difference between ego resilience of young boys and girls.

The present study had some limitations. This study was conducted with children from middle-income families. Therefore, further studies should also include children from higher and lower-income families. Moreover, in order to obtain parental internet addiction levels, a self-report instrument was used. According to literature, participants could reflect intentionally or unintentionally a distorted reflection of their actions in their responses to self-report instruments. Therefore, using different data collection tools to obtain internet addiction levels could be considered in further research.